

POSTANOWIENIE

Dnia 17 marca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z wniosku K. A. T. i P. T.
przy uczestnictwie Gminy J., M. P., I. R., J. D., Skarbu Państwa Starosty M. oraz
następców prawnych W. P. – I. P., T. P. i A. P.
o rozgraniczenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 marca 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawców
od postanowienia Sądu Okręgowego w S.
z dnia 19 marca 2015 r., sygn. akt V Ca (...),

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i oddala
wnioski wnioskodawców i uczestników o zasądzenie kosztów
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

W sprawie z wniosku K. i P. T., przy uczestnictwie Gminy J., M. P., I. R., J. D., Skarbu Państwa reprezentowanego przez Starostę M. oraz W. P. w której miejsce wstąpili jako następcy prawni I. P., T. P. i A. P. o rozgraniczenie Sąd Rejonowy w M. dokonał rozgraniczenia nieruchomości położonych w W., oznaczonych w ewidencji gruntów jako działki (...), (...)1 i (...)2 wzdłuż linii zaznaczonej kolorem czarnym na mapie sporządzonej przez biegłego geodetę S. Ś., przyjętej do państwowego zasobu geodezyjno-kartograficznego pod numerem (...) /2011 i orzekł o kosztach postępowania. Po rozpoznaniu sprawy na skutek

apelacji uczestników M. P., I. R., J. D. i W. P. Sąd Okręgowy w S. zmienił orzeczenie Sądu pierwszej instancji postanowieniem z dnia 19 marca 2015 r., którym rozgraniczył wskazane działki wzdłuż linii oznaczonej kolorem błękitnym - łączącej punkty (...)03, (...).05162, (...).05205, (...).02206, (...).02207 i (...).05160, a następnie wzdłuż linii brązowej łączącej punkty (...).05160 i (...)88 - na mapie sporządzonej przez tego samego biegłego i przyjętej do państwowego zasobu geodezyjno-kartograficznego pod numerem (...). Sąd Rejonowy za podstawę rozgraniczenia uznał stan prawny gruntów, co do działek (...)1 i (...)2 ukształtowany przepisami ustawy z dnia 26 października 1971 r. o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych (Dz.U. Nr 27, poz. 250 ze zm.), na podstawie danych zawartych w ewidencji gruntów z uwzględnieniem zmian w stanie samoistnego posiadania, które nastąpiły przed dniem wejścia w życie ustawy (art. 12 ust. 7 ustawy). W ocenie tego Sądu granicę prawną między nieruchomością stanowi linia wynikająca z danych znajdujących się w ewidencji gruntów, aktualnych na 1964 r., której przebieg nie uległ zmianie ponieważ posiadanie przyległego do granicy pasa gruntu przez rodzinę P. nie doprowadziło do jego zasiedzenia, bieg zasiedzenia przerwało bowiem wszczęcie postępowania o rozgraniczenie.

Sąd drugiej instancji natomiast, przyjmując za własne ustalenia Sądu pierwszej instancji ocenił, że granica prawna między nieruchomościami, wyznaczona stanem posiadania w dniu 4 listopada 1971 r. biegła środkiem muru rozdzielającego działki (...)1 i (...)2 po jednej stronie, od działki (...) po drugiej, a następnie po przedłużeniu tej linii i wzdłuż naturalnego uskoku gruntu. Podejmowane od 1986 r. działania I. i S. P. zmierzające do przesunięcia tej granicy w stronę wnętrza działki (...) nie spowodowały zmian znaczących z punktu widzenia przesłanek rozgraniczenia.

W skardze kasacyjnej opartej na obydwu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. wnioskodawcy zarzucili naruszenie przepisów postępowania - art. 233 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c., oraz pogwałcenie prawa materialnego przez błędne zastosowanie art. 153 k.c. i art. 12 ust. 7 ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych. Skarżący domagali się uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w S. do ponownego rozpoznania, ewentualnie o

rozstrzygnięcie sprawy co do istoty przez oddalenie apelacji uczestników i zasądzenie od nich na rzecz wnioskodawców kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnili potrzebę rozpatrzenia ich skargi wystąpieniem przesłanek z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c., to ujawnieniem się w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywistą zasadnością wniesionego środka odwoławczego.

Zagadnienie prawne, które zdaniem wnioskodawców powinno spowodować przyjęcie ich skargi kasacyjnej do rozpoznania ujęte zostało w pytaniu, czy w sytuacji, gdy jedna z nieruchomości objętych wnioskiem o rozgraniczenie nie była przedmiotem postępowania rozgraniczeniowego na podstawie ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych, dopuszczalne jest dokonywanie rozgraniczenia z uwzględnieniem stanu posiadania nieruchomości w dniu 4 listopada 1971 r.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzyganiu innych podobnych spraw. Skarżący powinien zagadnienie to precyzyjnie sformułować, wskazując przepis prawa, z którym jest

związane i argumenty prawne, które prowadzą do powstania wątpliwości co do właściwego sposobu jego rozumienia lub stosowania w określonych, uogólnionych stanach faktycznych (zob. m. in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11). Istotne zagadnienie prawne nie występuje, jeżeli Sąd Najwyższy w pewnej kwestii wyraził pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą ważne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Wnioskodawcy w skardze nie przytoczyli argumentacji prawnej, która nasunęła im wątpliwości co do stanowiska prawnego zajętego przez Sąd Okręgowy. Nie podjęli nawet próby krytycznej analizy orzeczeń przytoczonych przez Sąd drugiej instancji, poprzestając na uwadze, że różnią się od rozpatrywanej stanem faktycznym. Tego rodzaju różnica nie musi rzutować na odmiennosc stosunków prawnych, a tym bardziej na występowanie złożonego i niewyjaśnionego odpowiednio problemu prawnego. Tymczasem stanowisko, że to stan posiadania gospodarstwa rolnego podpadającego pod działanie art. 1 ust. 1 ustawy o uregulowaniu własności gospodarstw rolnych istniejący w dniu 4 listopada 1971 r., wyznaczał stan nabycia własności na podstawie tej ustawy a nie stan wynikający z ewidencji gruntów, jeżeli była między nimi różnica Sąd Najwyższy omówił wyczerpująco, ilustrując orzecznictwem w uzasadnieniu postanowienia z dnia 19 sierpnia 2009 r. (III CZP 51/09, Lex nr 520036). Stwierdził m. in. że w razie wypełnienia przesłanek z art. 1 ust. 1 ustawy uwłaszczeniowej uwłaszczenie następowało z mocy samego prawa, zaś zapisy w akcie własności ziemi, dokonane na podstawie stanu ewidencyjnego miały charakter potwierdzający, jego wydania nie poprzedzała kontrola granicy, w toku postępowania uwłaszczeniowego nie dokonywano też rozgraniczenia. Z tego względu w wypadku określenia w akcie własności ziemi obszaru i konfiguracji działki z naruszeniem art. 12 ust. 7 ustawy sąd dokonujący rozgraniczenia mógł i może samodzielnie ustalić granicę działek zgodnie ze stanem samoistnego posiadania w dniu 4 listopada 1971 r., bez potrzeby dokonania zmiany tej decyzji w postępowaniu administracyjnym (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 1978 r., IV CR 268/78, OSNC 1979, nr 3, poz. 55 i uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 1975 r., III CZP 92/74, OSNCP 1976, nr 3, poz. 34). W orzecznictwie wyjaśniono także, że art. 63 ustawy z dnia 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami Skarbu

Państwa oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 107, poz. 464 z późn. zm.) nie stoi na przeszkodzie ustaleniu przebiegu granicy odmiennej od wynikającej z aktów własności ziemi, jeżeli w decyzjach tych nieruchomości zostały określone według danych z ewidencji gruntów niezgodnych ze stanem posiadania nieruchomości w dniu wejścia ustawy uwłaszczeniowej w życie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 11 maja 1995 r., III CZP 45/95, OSNC 1995, nr 10, poz. 137, uchwałę tego Sądu z dnia 6 stycznia 1975 r., III CZP 75/74, OSNCP 1975, nr 10, poz. 145, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 1981 r., III CZP 315/80, OSNCP 1981, nr 10, poz. 196 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2001 r., III CKN 1037/98, nie publ.). Stanowisko to dotyczy spornych granic każdej działki uwłaszczonej w trybie powołanej ustawy, nie tylko takiej, która graniczyła z inną działką uwłaszczaną na tej samej podstawie prawnej. Z tych przyczyn stwierdzić należy, że zagadnienie, które zarysowali w skardze wnioskodawcy zostało już należycie wyjaśnione.

Oczywistą zasadność skargi wnioskodawcy łączyli z nienależytym ich zdaniem wyjaśnieniem okoliczności faktycznych sprawy w zakresie stanu posiadania gruntu w dniu 4 listopada 1971 r., niewłaściwą oceną dowodów i w konsekwencji poczynieniem wadliwych ustaleń faktycznych, których skutkiem stało się ustalenie granicy o niewłaściwym przebiegu. Takie uzasadnienie oczywistości podniesionych zarzutów wiązać więc należy z tymi z nich, które dotyczą kwestii procesowych, to znaczy z zarzutem naruszenia art. 233 § 1 i art. 328 § 2 k.p.c. Podstawową przyczyną negatywnej oceny tak uzasadnionej przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c. jest zakaz ustawowy formułowania w skardze kasacyjnej zarzutów dotyczących oceny dowodów i ustaleń faktycznych (art. 398³ § 3 k.p.c.). Również zarzuty odnoszące się do wadliwości uzasadnienia jedynie w wyjątkowych wypadkach mogą być ocenione jako oczywiście trafne. Nie jest tak jednak w rozpatrywanej sprawie, w której uzasadnienie sporządzone jest przejrzyste i zrozumiałe, odzwierciedla tok rozumowania sądu i jego przesłanki. Poza tym zarzut budzi wątpliwości swym sformułowaniem, nie nawiązuje bowiem do faktu, że skarżone jest postanowienie sądu drugiej, a nie sądu pierwszej instancji, gdyż nie powołuje przepisu odsyłającego z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. Skarga kasacyjna jest w sposób oczywisty uzasadniona wówczas, gdy dla przeciętnego

prawnika z samej jej treści - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy kasacyjne zasługują na uwzględnienie, a zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15, LEX nr 1770910). Argumentacja przedstawiona przez skarżących jako uzasadnienie stanowiska o oczywistej zasadności ich skargi nie jest jednak przekonujące.

W związku z tym uznać należy, iż powołana przez skarżącego podstawa przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzi. Okoliczności sprawy nie wskazują również, aby wystąpiły inne przesłanki z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy oparł na podstawach z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1, art. 13 § 2 i art. 520 § 1 k.p.c.